

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 106
Mandbjerg skov

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 106 Mandbjerg skov

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

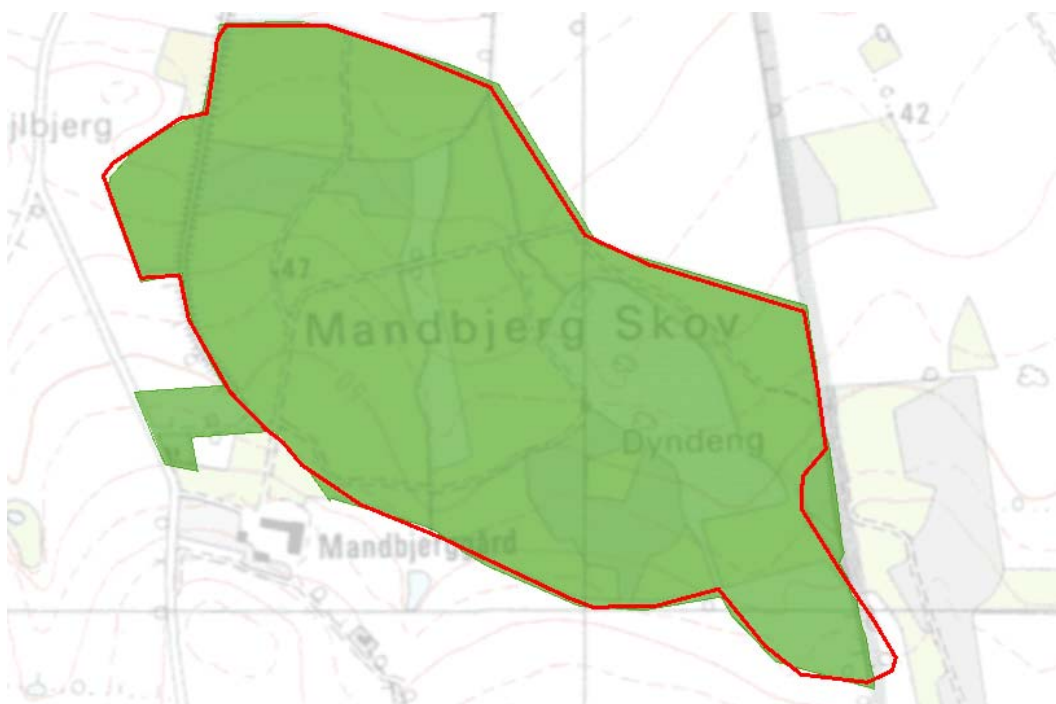
978-87-7279-925-4

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N106 *Mandbjerg Skov* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 59 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på de forskellige skovnaturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplan fra 1999.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2021.

Områdebeskrivelse

Mandbjerg Skov, der er statsejet (Naturstyrelsen), er et varieret skovområde med en lang, ubrudt historie som naturlig løvskov. Skoven er domineret af eg og bøg, men også med forholdsvis store askeområder. Skoven har været løvskov i lang tid, og der er partier, der aldrig har været jordbearbejdet.

Indenfor skoven og i områdets sydlige del ligger tre åbne eng-/mosearealer. Området ligger på en relativt jævn moræne-flade, der skræner mod nord. Afvandingen går til Febro bæk via et grøftesystem med ret begrænset fald. Der er partier med væld flere steder, bla. i skovengene. Tre bæksystemer begynder i eller umiddelbart syd for skoven, alle med rent vand og rigelig vandføring. Området er beliggende i et større landbrugsområde med ca. 6 km til det nærmeste større skovområde.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel A Naturtyper i plejeplanen

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Skovnaturtyper	91E0	Elle- og askeskov	12
	9130	Bøg på muld	8
	9160	Ege-blandskov	14
Ialt			34

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for skovnaturtyper. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Skovnaturtyper

Skovnaturtyper sikres primært ved en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og ca. 26 ha omfattes af en såkaldt basissikring ([link til definition](#)). Der sker en supplerende sikring ved bevarelse af et antal store træer til henfald på de samme arealer.

I øvrigt er ca. 8 ha udlagt til urørt skov.

Tabel D Mål for skovnaturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
91EO	Elle- og askeskov	Naturlig dynamik	1
		Sikring af naturtypen	12
		Skovnaturtypebevarende drift	11
		Forbedring af hydrologi	11
9130	Bøg på muld	Naturlig dynamik	4
		Sikring af naturtypen	8
		Skovnaturtypebevarende drift	4
		Forbedring af hydrologi	4
9160	Ege-blandskov	Naturlig dynamik	2
		Sikring af naturtypen	14
		Skovnaturtypebevarende drift	11
		Forbedring af hydrologi	11

Tabel E Forvaltning af skovnaturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
91E0	Elle- og askeskov	Urørt skov	eksisterende	1
		Ophør med vedligeholdelse af afvanding	eksisterende	11
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	11
		Ingen jordbearbejdning	eksisterende	11
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	11
9130	Bøg på muld	Urørt skov	eksisterende	3
			nyt	2
		Ophør med vedligeholdelse af afvanding	eksisterende	4
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	4
		Ingen jordbearbejdning	eksisterende	4
9160	Ege-blandskov	Urørt skov	eksisterende	2
		Ophør med vedligeholdelse af afvanding	eksisterende	11
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	11
		Ingen jordbearbejdning	eksisterende	11
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	11

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 2 Kort, som viser arealer med indsats for skovnaturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N106 Mandbjerg Skov

Mandbjerg Skov, der er statsejet (Naturstyrelsen), er et varieret skovområde med en lang, ubrudt historie som naturlig løvskov. Skoven er domineret af eg og bøg, men også med forholdsvis store askeområder. Skoven har været løvskov i lang tid, og der er partier, der aldrig har været jordbearbejdet.

Indenfor skoven og i områdets sydlige del ligger tre åbne eng-/mosearealer. Området ligger på en relativt jævn moræne-flade, der skrånere mod nord. Afvandingen går til Febro bæk via et grøftesystem med ret begrænset fald. Der er partier med væld flere steder, bla. i skovengene. Tre bæksystemer begynder i eller umiddelbart syd for skoven, alle med rent vand og rigelig vandføring. Området er beliggende i et større landbrugsområde med ca. 6 km til det nærmeste større skovområde.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Skovnaturtyper	91E0	Elle- og askeskov	12
	9130	Bøg på muld	8
	9160	Ege-blandskov	14
			34
Ialt			34

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel c Planlagt indsats for skovnaturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Urørt skov	eksisterende	6
	nyt	2
		8
Forbedring af hydrologi	eksisterende	26
		26
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	eksisterende	26
		26
Ingen jordbearbejdning	eksisterende	26
		26
Bevarelse af store træer til henfald	eksisterende	26
		26

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000 planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Der er ingen fredning på Mandbjerg skov.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes vil skovene alene blive drevet i henhold til bl.a. principperne om naturnær skovdrift, da arealerne er omfattet af Naturstyrelsens strategi om naturnær skovdrift og certificeret efter FSC- og PEFC-standarderne for bæredygtig skovdrift. Det indebærer bl.a. at der arbejdes for at sikre et kontinuerligt skovdække og et stabilt skovklima, foryngelse af skoven baseret på selvsåning og at skoven hverken sprøjtes eller gødes. Desuden er der i medfør af Naturskovsstrategien udlagt arealer til urørt skov og gamle driftsformer. Alle forekomster af skovnaturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.
- De planlagte tiltag i skov vil på sigt medføre en ændret skovstruktur. Begge dele vil påvirke områdets rekreative funktioner.
- De planlagte tiltag indebærer tillige hydrologiske ændringer i området.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder invasive arter, tilgroning og uhensigtsmæssig hydrologi. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til skovnaturtyperne Bøg på muld, Ege-blandskov, og Elle- og askeskov sikres og begunstiges af de planlagte plejetiltag, bl.a. ved at der skabes mere variation, kontinuitet og et højere indslag af naturlige processer. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	

Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, og gullistede ansvarsarter kendt fra Natura 2000 området vurderes at være positive. Der er ingen kendte bilag IV arter i området.
Jordbund		X	
Vand	X		Ophør af aktiv vedligeholdelse af dræn og grøfter vil føre til mere naturlige hydrologiske forhold for de våde naturtyper på udpegningsgrundlaget.
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Plejeplanen bidrager positivt til bevarelsen af eksisterende landskabelige værdier.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

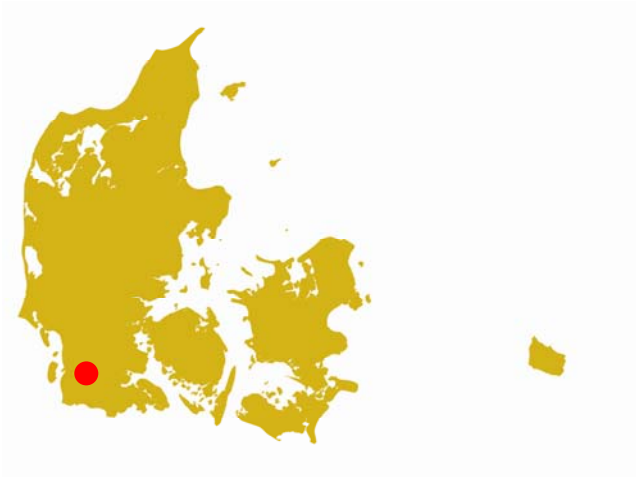
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N106 *Mandbjerg Skov*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis plejeplanen ikke iværksættes.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden for skovnaturtyperne på områdets udpegningsgrundlag ved hjælp af en skovnaturtypebevarende drift og pleje samt udlæg til urørt skov.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk